

Revisjonsrapport – Renovasjonsselskapet GLØR IKS

Tidsrom for revisjonen:	29. – 30. oktober 2012	Lovgrunnlag:	Forurensningsloven
Bedriftens adresse:	Postboks 170 2601 Lillehammer	Tillatelsens dato:	14.12.2009
		Arkivnr.:	2007/8137
Tlf.nr.:	61 27 05 60	Arkivnr. revisjon:	2012/5354
Org.nr.:	971 041 692	Risikoklasse:	2 (deponi)
NASE-kode:	38.110	Anleggsnr*:	0501.030.01

Kontaktperson bedrift: **Inge Morten Haave (daglig leder)**

Revisjonsgruppe Fylkesmannen: **Knut Roland (revisjonsleder) og Stein Egil Granli (revisor)**

* Refererer til forurensningsmyndighetenes database Forurensning

Rapportens innhold

Rapporten beskriver påviste avvik og anmerkninger gitt i forbindelse med revisjon etter forurensningsloven med forskrifter, samt tillatelsen av 14.12.2009. Tema for revisjonen er påvirkning av ytre miljø, jf krav i tillatelse etter forurensningsloven og krav som følger av lover og forskrifter på dette området. Bedriftens internkontroll for å sikre oppfølging av krav til ytre miljø er sentral ved revisjonen.

Bakgrunn og hovedkonklusjon

GLØR IKS har en gjeldende utslippstillatelse fra 14.12.2009. Tillatelsen omfatter avfallsdeponiet for ordinært avfall på Roverudmyra, sorteringsanlegget, område for mellomlagring og gjenvinningsstasjonene. Deponiet er plassert i risikoklasse 2 og gjenvinningsstasjonene i risikoklasse 3.

Det har vært store endringer innen deponidriften i Norge de siste årene. Særlig forbudet mot deponering av biologisk nedbrytbart avfall har stilt store krav til omstilling. De store påvirkningene fra deponiene med tanke på ytre miljø er deponigass (lukt og klimagasser) og sigevann. Det er viktig at det jobbes aktivt for å redusere påvirkningene fra disse kildene.

Revisjonen avdekket enkelte mangler innen internkontrollsystemet. Dette går på vurdering av risiko, målsetninger innen ytre miljø og rutiner for å avdekke og forebygge overtredelser av krav. Det er også påpekt mangler i forhold til virksomhetens mulighet for tilfredsstillende vurdering av egne klimagassutslipp.

Samtidig viser revisjonen at virksomheten har en strategi for å bidra til tilstrekkelig kompetanse internt, og at det jobbes aktivt for å øke oppsamlingen av deponigass. Revisjonen avdekket ikke overskridelser av krav i tillatelsen av 14.12.2009.

Det er avdekket 2 avvik og gitt en anmerkning.

Rapport godkjent dato: **07.11.2012**

Revisjonsleder: **Knut Roland**

Underdirektør: **Steinar Fossum**

Dette dokumentet er elektronisk godkjent og sendes ut uten signatur.

Innhold

1. Innledning
2. Dokumentunderlag
3. Omfang
4. Oppfølging etter revisjonen
5. Vedtak om gebyr
6. Avvik
7. Anmerkinger
8. Andre forhold
9. Gjennomføring av tilsynet
10. Deltakere

1. Innledning

Varsel om revisjon ble sendt 16. august 2012. Revisjonen ble gjennomført 29. og 30. oktober 2012. Formøte ble holdt 22. oktober 2012 og sluttmøte ble holdt 6. november 2012. Gjeldende tillatelse etter forurensningsloven er gitt av Fylkesmannen 14.12.2009.

Forsmålet med revisjonen er å undersøke:

- oppfølging av krav etter forurensningsloven med tilhørende forskrifter
- om det systematiske HMS-arbeidet fungerer tilfredsstillende når det gjelder ytre miljø

Dette omfatter undersøkelse av om:

- bedriftens internkontroll for ytre miljø er hensiktsmessig og dekkende
- aktiviteter utføres slik som beskrevet og omtalt
- bedriften når sine mål og driver sin virksomhet innenfor egne rammer og de rammer som myndighetene har satt

Revisjonen er gjennomført ved gransking av dokumenter, ved samtaler med personer i organisasjonen, og ved verifikasjon av at rutiner, prosedyrer og instruksjoner blir fulgt opp i praksis.

Rapporten beskriver avvik og anmerkninger og gir ingen fullstendig tilstandsvurdering av bedriftens miljøarbeid eller miljøstatus. Andre relevante forhold nevnes under pkt 8 *Andre forhold*. Funnene som omtales i rapporten beskriver situasjonen ved kontrolltidspunktet.

Offentlighet i forvaltningen

Denne rapporten vil være tilgjengelig for offentligheten, jf. offentlighetsloven. Kopi av rapporten sendes også til Lillehammer kommune.

Rapportens status

Rapporten har status som foreløpig. Dersom vi ikke får tilbakemelding om faktiske feil i rapporten innen 2 uker etter at rapporten er mottatt, er rapporten å anse som endelig.

Definisjoner:

- **Avvik:** Brudd på krav fastsatt i eller i medhold av helse-, miljø- og sikkerhetslovgivningen
- **Anmerkning:** Forhold som ikke omfattes av definisjonen for avvik, men som tilsynsmyndighetene mener det er viktig å påpeke for å ivareta helse, miljø og sikkerhet

2. Dokumentunderlag

Dokumentunderlag for kontrollen med krav til driften:

- Lov om vern mot forurensninger og om avfall (forurensningsloven)
- Forskrift om begrenning av forurensning (forurensningsforskriften)
- Forskrift om gjenvinning og behandling av avfall (avfallsforskriften)
- Forskrift om systematisk helse-, miljø- og sikkerhetsarbeid i virksomheter (internkontrollforskriften)
- Virksomhetens tillatelse etter forurensningsloven av 14.12.2009

Ellers har Fylkesmannen før revisjonen mottatt dokumentasjon fra bedriften om internkontrollen og relevante dokumenter angående organisering, anlegg, drift, målinger og utslipp. Ytterligere dokumentasjon er mottatt og gjennomgått ved revisjonen.

3. Omfang

De regulerte tema innenfor bedriftens påvirkning på ytre miljø er vurdert ved revisjonen; Mottakskontroll, deponering av avfall, utslipp til vann (sigevann) og luft (deponigass), lukt og håndtering av farlig avfall.

Alle områder innenfor § 5 annet ledd i internkontrollforskriften er vurdert ved revisjonen.

Internkontrollen skal omfatte følgende:

- Kjennskap til regelverk, ansvar, opplæring og medvirkning i internkontrollen
- Målsettinger på miljøområdet, oppfølging av disse
- Risikokartlegging og -vurdering og oppfølging med handlingsplaner og gjennomføring av tiltak
- Avviksregistrering og -behandling og innføring av rutiner for å forbygge brudd på HMS-kravene
- Bedriftens interne oppfølging for å sikre at internkontrollen fungerer som forutsatt

Det kreves skriftlig dokumentasjon på de fleste områdene nevnt over.

4. Oppfølging etter revisjonen

Renovasjonsselskapet GLØR IKS plikter snarest å rette opp de avvikene som er beskrevet i denne rapporten. For at Fylkesmannen skal kunne avslutte saken, må GLØR IKS **innen**

5 uker etter at rapporten er mottatt, sende en skriftlig bekreftelse som viser at avvikene er rettet. Dersom virksomheten mener det ikke lar seg gjøre å rette opp alle avvikene innen denne fristen må tilbakemeldingen inneholde en tidfestet handlingsplan som viser hvordan og når virksomheten vil rette opp avvikene. Virksomheten bes også om gjøre en vurdering av anmerkningen og aktuelle tiltak knyttet til dette.

Vi ber om at dere stiler svarbrevet eller e-post (postmottak@fmop.no) til Fylkesmannen i Oppland.

5. Vedtak om gebyr

Renovasjonsselskapet GLØR IKS er ved denne revisjonen plassert i gebyrsats 3, jf. Fylkesmannens varselbrev datert 16.08.2012. Dette betyr at dere skal betale **kr. 80 200,-** i gebyr for den gjennomførte revisjonen. Faktura med innbetalingsblankett vil bli oversendt fra Klima- og forurensningsdirektoratet (Klif).

Vedtaket om gebyr er hjemlet i forurensningsforskriftens § 39-8 om gebyr for revisjon (flerdagstilsyn). Gebyrets størrelse kan klages inn til Klima- og forurensningsdirektoratet (jf. forvaltningsloven § 28). Klagefristen er tre uker fra denne foreløpige rapporten er mottatt. Klagen bør være skriftlig, begrunnet, og skal sendes via Fylkesmannen i Oppland.

Fylkesmannen viser for øvrig til forurensningsforskriftens kapittel 39 om innkreving av gebyr til statskassen.

6. Avvik

Det ble avdekket følgende avvik ved revisjonen:

Avvik 1: Virksomhetens internkontroll har mangler. Vi viser til forskrift om systematisk helse-, miljø- og sikkerhetsarbeid i virksomheter (internkontrollforskriften).

Avviket er basert på følgende:

1-A: Virksomheten har ikke satt seg konkrete og etterprøvbare miljømål i sin internkontroll, jf. internkontrollforskriften § 5 punkt 4

Kommentar: Internkontrollforskriften § 5, 2. ledd punkt 4 sier at *virksomheten skal fastsette mål for helse, miljø og sikkerhet*, og at dette må dokumenteres skriftlig. GLØR IKS har satt konkrete mål blant annet for korttidssykefravær, men har ikke nedskrevet noen etterprøvbare hovedmål for ytre miljø i sin internkontroll. Dette kan for eksempel være konkrete mål knyttet til uttak av deponigass, håndtering av sigevann eller konkrete mål for utslipp av luft.

Konklusjon: Virksomheten må innføre og kunne dokumentere at de har konkrete og etterprøvbare miljømål i sin internkontroll.

1-B: Det er mangler ved virksomhetens risikokartlegging av aktiviteter og risikoforhold, jf. internkontrollforskriftens § 5, 2. ledd punkt 6 og § 4, 2. ledd. Vi viser også til tillatelsen av 14.12.2009 punkt 1.6.

Kommentar:

Deponiet til Glør er plassert i risikoklasse 2. Dette er nest høyeste risikoklasse og den høyeste Fylkesmannen er myndighet for. Risikoklassen tar hensyn til flere faktorer som lokalisering, virksomhetens art, aktiviteter, risikoforhold og størrelse, og sier hvordan myndighetene vurderer risikoen for påvirkning av ytre miljø. Risikoklasse 2 forteller at myndighetene vurderer denne som høy for deponiet til GLØR. I Internkontrollforskriften § 5 står det blant annet at «*Internkontrollen skal tilpasses virksomhetens art, aktiviteter, risikoforhold og størrelse i det omfang som er nødvendig for å etterleve krav i eller i medhold av helse-, miljø- og sikkerhetslovgivningen.*» Dette betyr at jo høyere risikoklasse, jo mer forventes av internkontrollen og utarbeidelse av rutiner, prosedyrer, risikovurderinger og avvikssystem.

Fylkesmannen vurderer at den dokumenterte kartleggingen av risikoforhold med tanke på ytre miljø for driften til GLØR, og da særlig deponiet og gjenvinningsstasjonene, som ikke fullt ut tilfredsstillende for å ivareta kravene i interkontrollforskriften § 5. Vår vurdering er basert på følgende:

- **Virksomheten mangler en prosedyre for utarbeidelse av risikovurderingen.** Det ble sagt at risikovurderingene skal revideres årlig. Men det manglet en prosedyre for hvordan risikovurderingene skal utføres (som blant annet bør beskrive hvilke ressurser som skal settes av i prosessen, hvilken metode som skal benyttes, hvordan identifisere de ulike farene, hvem som skal delta i arbeidet, hvilken grad av risiko som aksepteres, hvordan risikoanalysen skal brukes for å innføre risikoreduserende tiltak/handlingsplan). Mangel på en slik prosedyre vil føre til at det er usikkert om målet med risikoanalysen innfris, usikkert om arbeidet gjøres tilfredsstillende og det kan føre til at den gjøres ulikt, med ulike akseptkriterier, fra år til år.
- **Risikovurderingene er utført uten tilstrekkelig medvirkning av arbeidstakerne.** Det ble opplyst at tre personer fra GLØR deltok i utarbeidelsen av risikovurderingene i tillegg til en konsulent som deltok som støttespiller. Disse tre personene har alle et ledelsesforhold i virksomheten, og Fylkesmannen vurderer at kravet om at arbeidstakerne skal involveres ikke er innfridd i tilstrekkelig grad. Det vurderes at risikobildet vil bli mer komplett dersom flere involveres, og bidrar til å identifisere risikoforhold.
- **Virksomheten har ikke identifisert alle relevante farer og problemer (uønskede hendelser).** De forholdene som er risikovurdert for ytre miljø er i stor grad for generelle og ikke egnet for å identifisere hvor de mest effektive tiltakene bør iverksettes. Eksempelvis kan det nevnes at utslipp av klimagasser er rangert som den største risikofaktoren for deponidriften. Men denne hendelsen bør brytes ned i flere hendelser/årsaker (som fører til utslipp av klimagasser). Det flere ting som kan føre til økte/uønskede utslipp av klimagasser,

som dårlig mottakskontroll, utilfredsstillende overdekning av deponiet, mangler ved ledningsnett for gassoppsamling, ikke optimal plassering av brønner etc. Dersom disse var risikovurdert, ville det gitt et mer fullstendig risikobilde, og muliggjort risikoreducerende tiltak på bakgrunn av risikoanalysen.

- **Det er ingen definerte kriterier for å avgjøre hvilken risiko som aksepteres.** Dette bør fremkomme av prosedyren, og bidrar til å gjøre virksomheten mer bevisst på oppfølging av risikoanalysen.
- **Det kunne ikke vises til en handlingsplan basert på resultatene fra risikoanalysen.** Det gjøres flere tiltak ved blant annet deponiet (og de andre områdene, som gjenvinningsstasjonene) for å redusere risikoforholdene ved virksomheten, men det var ingen kobling mellom disse og den vurderingen som var gjort i risikoanalysene.

Konklusjon: Virksomheten må forbedre arbeidet med risikovurderingen, og på denne bakgrunn utarbeide planer og tiltak for å redusere risikoforholdene.

Internkontrollforskriften § 5, 2. ledd punkt 6: *Internkontroll innebærer at virksomheten skal kartlegge farer og problemer og på denne bakgrunn vurdere risiko, samt utarbeide tilhørende planer og tiltak for å redusere risikoforholdene. Må dokumenteres skriftlig.*

1-C: Virksomheten har ikke tilstrekkelige rutiner og prosedyrer for å rette opp og forebygge overtredelser av krav i miljøregelverket, jf. internkontrollforskriften § 5, 2. ledd punkt 7. Vi viser også til utslippstillatelsen av 14. desember 2009 pkt. 1.6. 1. ledd.

Kommentar: Fylkesmannen fant at det mangler skriftlige rutiner og prosedyrer for å sikre:

- At krav i regelverket og tillatelsen overholdes med tanke på håndtering av farlig avfall ved gjenvinningsstasjonen.
- At betong (og annet inert avfall med mulig innhold av eks. PCB) fra sorteringsrampa sorteres ut for nærmere kontroll og eventuell testing ved mistanke om at grenseverdiene i avfallsforskriftens kap. 9 vedlegg II 2.1 overskrides.
- At utsortert avfall fra forbehandlingshallen tilfredsstillende kravene for avfall til deponi, stilt i utslippstillatelsen og i avfallsforskriften kapittel 9 vedlegg II.
- At risikovurderingen utføres tilfredsstillende (nærmere omtalt under avvik 1-B).

Konklusjon: Virksomheten mangler sentrale rutiner og prosedyrer som sikrer at overtredelser av krav i regelverk rettes opp og forebygges.

Internkontrollforskriften § 5, 2. ledd punkt 7: *Internkontroll innebærer at virksomheten skal iverksette rutiner for å avdekke, rette opp og forebygge overtredelser av krav fastsatt i eller i medhold av helse-, miljø- og sikkerhetslovgivningen.*

Utslippstillatelsen punkt 1.6: *For alle anlegg som reguleres av kravene i denne tillatelsen, som oppsamlingssystem for sigevann, gassanlegg, overvannssystem og grunnvannsbrønner, skal det foreligge oppdaterte prosedyrer for drift, vedlikehold, oppfølging og kontroll. Driftsrutinene skal sikre at nærmiljølempene som følge av driften reduseres til et minimum.*

Avvik 2: Virksomheten mangler dokumentasjon på beregnet effektivitet knyttet til oppsamlet deponigass, og at denne er optimal. Vi viser til utslippstillatelsen av 14. desember 2009 punkt 2.8 jf. forskrift om systematisk helse-, miljø- og sikkerhetsarbeid i virksomheter (internkontrollforskriften) § 5 2. ledd punkt 4 og 7.

Kommentar: Virksomheten var i ferd med å investere i en betydelig oppgradering av oppsamling av deponigass mens revisjonen pågikk. Denne oppgraderingen blir gjort fordi uttaket av gass fra deponiet har falt betydelig de siste årene, med visse variasjoner mellom år. Dette er et eksempel på at virksomheten iverksetter tiltak som er omtalt i risikovurderingen, men bekrefter mangelen på kobling mellom risikoanalysen og iverksetting av tiltak (mer under avvik 1-B om dette). Det forutsettes at virksomheten med det oppgraderte gassuttaksanlegget vil redusere utslippene av deponigass, og dermed klimagassutslipp. Dette er svært positivt.

Men virksomheten kunne ikke vise til noen vurdering av deponiets beregnede potensiale for gassproduksjon, og på denne bakgrunn vurdere gassanleggets effektivitet, og hvorvidt oppsamlingsanlegget er dimensjonert, bygget og driftet for et miljømessig optimalt gassuttak, tilpasset deponiets størrelse og forventet/beregnet gasspotensial.

Konklusjon: GLØR IKS må tilegne seg et bedre grunnlag for å vurdere effektiviteten for uttaket av deponigass. Dette betyr at det må beregnes hva deponiets gassproduksjonspotensiale er, og at dette må vurderes i forhold til faktisk gassuttak. Fylkesmannen mener også at dette vil gi et godt grunnlag for å sette seg konkrete mål med tanke på ytre miljø (se avvik 1-A).

7. Anmerkninger

Anmerkning 1: Fylkesmannen vurderer at basiskarakterisering for avfall som kommer fra utsortering fra avfallsselskapet HRR bør forbedres.

HRR Miljø AS utsorterer avfall som deponeres hos GLØR IKS. Dette er avfall som ikke kan gå til forbrenning eller materialgjenvinning. Avfallet er relativt likt hver gang, men slikt avfall er ikke regnet som så ensartet at det ikke er nødvendig med basiskarakterisering ved hver levering. Det leveres basiskarakteriseringsskjema for avfallet til deponi fra HRR for hver levering, men dette er en kopi som er identisk for hver leveranse, og denne er heller ikke underskrevet eller datert ved levering. Leveransen dateres i datasystemet. Det er vår konklusjon at basiskarakterisering av avfall fra HRR Miljø AS (og tilsvarende) bør gjøres for hvert lass, og at dette må fremkomme av basiskarakteriseringsskjemaet. Skjemaet skal også signeres for hver leveranse. Vi mener derfor at basiskarakteriseringsskjemaet for avfall fra HRR Miljø AS som skal deponeres hos GLØR IKS, må få en mer fullstendig utfylling.

8. Andre forhold

Fylkesmannen oppfatter at virksomheten har tatt inn over seg at avfallsbransjen er en bransje med rammevilkår som stadig endrer seg, både som resultat av regelverksendringer og ny kunnskap. Særlig gjelder dette farlig avfall og sammensatte avfallstyper. Dette stiller store krav til kompetansen til de ansatte. GLØR IKS har en strategi for å bidra til å styrke kompetansen til de ansatte, noe som er bra. Fylkesmannens inntrykk er at de ansatte er svært motivert for å ta del i ny kunnskap og bidra til å øke sin egen kompetanse. Vi oppfatter også at de ansatte ser at kompetansesvikt vil føre til redusert kvalitet på arbeidet, og at dette kan ha konsekvenser for det ytre miljø. Vi vil derfor oppfordre GLØR IKS til å fortsette fokuset på kompetanse, og stadig ha et aktivt forhold til hvordan ny og gammel kunnskap kan spres internt i virksomheten, og hvilken type opplæring de enkelte må få eksternt.

9. Gjennomføring av tilsynet

Revisjonen omfattet følgende aktiviteter:

Formøte 22. oktober 2012

Det ble avholdt et forberedende møte med virksomheten der det ble orientert om bakgrunn og tema for revisjonen.

Samtaler og verifikasjoner 29. og 30. oktober 2012

Fylkesmannen hadde samtaler med i alt 6 ansatte i virksomheten. Dag en ble brukt til samtaler og dag to til ett intervju, verifikasjon av papirer og anlegg.

Avsluttende møte 6. november 2012

Fylkesmannen presenterte funn etter revisjonen, oppdelt i avvik og anmerkninger.

10. Deltakere

Oversikten viser hvem som har deltatt ved møter under revisjonen. Det er satt kryss ved de som har deltatt under møter og samtaler.

Navn	Funksjon	Formøte	Samtale	Sluttmøte
Fra virksomheten				
Inge Morten Haave	Daglig leder	X	X	X
Tommy Nesbakk	FoU-leder / Miljøleder	X	X	X
Tom Werven	Driftssjef	X	X	X
John Inge Hammervold	Driftsleder Roverudmyra		X	X
Erik Opphus	Driftsleder sorteringstorget		X	X
Tor Rune Foss	Mottak		X	X
Lars Helge Engmo	HMS-leder / Kvalitetsleder			X
Johannes Gillebo	Driftsleder gjenvinningsstasjonene			X
Fra Fylkesmannen				
Stein Egil Granli	Revisor	X	X	X
Knut Roland	Revisjonsleder	X	X	X